

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫҢ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Дьэ кэргэн политиката

ЭЛБЭХ ОБОЛООХ ДЬИЭ КЭРГЭТТЭРГЭ -- САҢА ЧЭПЧЭТИИЛЭР

Чааһынай дьэргэн туттан киирэрэ уот, уу, таас ситимгэрэн тардыа, онно хойнону биир улахан сунталык түһүмүлүнэн булар. Туох да тууу ыһтыһылыктаах "Ыраас хонуута" дьэ туттан, ону ситэргэн-хоторон олоххо килтирэн орудук элбэх оҕолор ыһа харчыһылар охоро саарбахтамыт.

Быйырын оросуубулуктаах уотуу 226 тыһ. кв.м. тэти хабар чааһынай дьэргэн туттан киирэрэ уот, уу, таас ситимгэрэн тардыа, онно хойнону биир улахан сунталык түһүмүлүнэн булар. Туох да тууу ыһтыһылыктаах "Ыраас хонуута" дьэ туттан, ону ситэргэн-хоторон олоххо килтирэн орудук элбэх оҕолор ыһа харчыһылар охоро саарбахтамыт.

"СО" корп.

Социальная политика

ВМЕСТЕ ТВОРИМ ДОБРЫЕ ДЕЛА

5-6 апреля 2016 года в рамках проведения дней Чурапчинского улуса «Аһас аһылыһа» в г. Якутске работниками ПКУ РС (Я) «Чурапчинское УСЗН-ИТ» и ПКУ РС (Я) «Чурапчинский социально-реабилитационный центр для несовершеннолетних» в очень искренней обстановке проведена встреча с земляками, проживающими в ГБУ РС (Я) «Капитоновский ДД для престарелых и инвалидов» и АУ РС (Я) «Республиканский ДД для престарелых и инвалидов» в г. Якутске. В этот домашний-интернат из нашего улуса проживают 33 одинокие инвалиды и пожилые люди. С приветственными словами выступили Гостева Лилия Антоновна, исполняющая обязанности руководителя ПКУ РС (Я) «Чурапчинское УСЗН-ИТ» и Савина Мария Николаевна, директор ПКУ РС (Я) «Чурапчинский ЦРЛН». В своих выступлениях руководители рассказали о деятельности учреждений, планах на будущее. Слушателей интересовали последние новости общественной жизни, сельского хозяйства, в сфере культуры, спортивные достижения родного улуса, также все получили ответы на интересующие их вопросы. В ответ провозвещая с гордостью рассказали о своих малых успехах за год, делились воспоминаниями, интересовались о своей малой родине, знакомых и близких. После официальной части встречи коллектив Управления и Центра порадовали пожилых и инвалидов своими талантами, на концерте присутствовали все жители домов-интернатов. Гости подарили свои задуманные песни о родном Чурапче, о лете, исполнили популярный из якутских народных песен, читали стихотворения, танцевали и поставили сценки.

В связи со встречей были вручены подарки — продукты

товые наборы из родного улуса, которые спонсировали ПО «Маарыкчаан» (председатель Смирнов Г.В.), СХПК «Чурапче» (директор Аржаков Н.А.), Чурапчинское УО (начальник Павлова Т.В.) и ОП ПКУ РС (Я) «Центр поддержки предпринимательства Чурапчинского района» (заместитель Аппасова С.Е.), а также главным редактором РИО «Саңа Олох» А.А. Захаровым была оказана помощь в виде улусного журнала и газеты «Саңа Олох». Выразим большое признание и благодарность всем руководителям организаций и учреждений, которые изъявили желание сотрудничать с нами и помогать нашим пожилым гражданам и инвалидам. Спасибо, за вашу отзывчивость и чуткость, за желание всегда прийти на помощь и вместе с нами творить добрые дела. Огромное спасибо!

Принято было видеть радость и благодарность в глазах дорогих наших земляков. В конце мероприятия на память была сделана общее фотографирование и прозвучал гимн родного Чурапчинского улуса «Мин дойдум — Чурапчы».

ПКУ РС (Я) «Чурапчинское УСЗН-ИТ».

Тыа хаһаайыстыбата

КООПЕРАТИВ БЫРАБЫЛЫАННЫАТЫН МУННАБАР

Муус устар 8 күнүгэр "Чурапчы" кооператив бырабыланын муннаа буолла. Муннааха икки бөлүккөсү корулунтэ.

Бырабыланын чилиэттэрэ, киликтэр дьаһалттары тыа хаһаайыстыбалар специалисттара, улуус тыа хаһаайыстыбалар управленийы начальнига А.П. Захарова кытылыгы булар.

Бастагы "2015 сыл финансовый-хаһаайыстыбанын корулунтэ" бөлүккөсү информацияны кылабынай бухгалтер А.П. Макарова оторо. Кооператив арыс салаларга үлөтэ, олорго үт-харчы хамсааһына, онорон таһарыттан үт кииринтэ сибиги ырытылына, ичингөсү сылары кытары тэпсэтин отолулуна. Муннаах кытылыктаах элбэх ыйыты бэрэн чокуластылар. Көпсөтүнэ тыл эппит дьон кооператив аастык сылааһа эри-дэки үлэстэбитин, үт-харчы отутон биз туруктаахын билистэбитер. Бырабыланын чилиэттэрэ отуоту биир санаан биригэттилер.

Иккэс "Сайыпты ыйдарга үтүу тууу сыаната" бөлү-

руоска элбэх ырыты, килтирилибит бырайыагы ыһылыта кун кэхэтин табыста. Түмүккө бырабыланын чилиэттерин куластааһыттарынан, сайыпты ыйдарга (ыһа ыйа, бос ыйа, от ыйа, атырдах ыйа, балаһа ыйа) үтүу туттары сыаната маннаах бырайыктына.

Үрүк уотна бастагы суорттаах үтүу мөхсөмнөөһүнэй фермаларга ыһылыта (сайылыктааһын балаһа ыйа ыһылыта, олоромут уотуобулары тулустут бустуохтаахтар).

— 50 уотна оттон үлөтэ ыһаастаахтарга — 40 солк.
— 30-тан 50-на дьэри ыһаастаахтарга — 38 солк.
Личный подсобный хаһаайыстыбалар — ЖСПК ыһыт үтүтүгэр.

— Биридии кыһа 36 солк.
Үтүу туулар сыаналытан (закупочная цена) 3 солк кооператив арылын телелуега. Арыс атырдах сыаната биридии кыһа 380 солкубай.

"Чурапчы" ТХПК бырабыланынаты.

Спорт

ДЬОН САНААТА КЭЛЛЭБИНЭ, ТУОХ БАРЫТА КЫАЙТАРАР...

Сотургааһыта Ойулуунна улуус билииттэ спортемена, атыс ооньнууларыгар Саха Оросуубулуктэни спортун мастара, баскөбүтэ, волейболтэ Алексей Собакин торообутэ 75 сылын бэлэттэ, СахаАА ассоциация, волейболтэи кулуун тэриэтигэ 25 сылын борт сэрэх кураксэни буолан ааста.

Бэрига 8 хаманда кытыла. Боллоххо арысат, иккэ сааганан хонуктук эрэгин (кулоной) систөмөн ооньноотулар. Аһыгы бырайылаан сага ооньноон эрэр "Сахаабог" ооньнуук кыһына. Хамандалар 10-нуу кыһыттар. Плотталаа 4 кыһы ооньнуур — эр дьон, дьахталлар дьон арысат. Ооньнуу 5-тин ооньнууһун быһылыта ыһылыта. Олус көхтөөх, тардыһылаах буолла.

Кылабынай судья Иван биир дойдулаахпыт, Дьонуустей куорат алексоор, СахаАА бөлүгүн мастара Афанасий Кузьмин үлөтөтэ. Кураксэни биир бэлэ түтүннөн Алексей Собакин кытары бииргэ хамандаа ооньнообут, аһыспыт спорт бэлэрооннор, үлөтөннөтэ кытылыктара, үлөтөннөтэ спорна уһуйбут оҕолор кыһыттар буолла. Ойулууннар биир дойдулаахтара Алина Понссена кыһыттар, кыһыттар хамандаахтар анал сурукта-

ах спортивнай форманы баткэстэ. Оттон улуус бэлэроон волейболтэ Алексей Собакин мөхсөтө ойулааһы кыһылылаах хамандаа кубок, ону таһынан музейга хас биридин бэлэроон кыһы баттааһынаах волейбол мөхсөтө баткэстэтилер. Алексей Собакин аһын үйүннөр туһутар "Саха" НККК спортивнай редактора Василий Посельский музейга аһын бэлэроон спортемена аһыларын устубута сэрэх көсүтүн буолла. Бииргэ торообут эдэни, спорт бэлэроон Кира Оконешникова иһрэх тыһыан аһын

оторо.

Кураксэни бэрт сэрэхтик барла. Дьон санаата кыһыттар, туох барыта кыһыларын дааһастаахтар. Тэрийэни Анатолий Ефремов, "Сахаабог" бу кураксэни кыһылылаахтарынан бастагы мөхсөтэ — "Дуймаада", таас — "Хотун Тигулу", үлөс "Артык" хамандаах буолулар. Бастагы ооньноочу аһын Янис Ефремов, Афанасий Кузьмин, Никитый Баянцев, Иван Неустроев, кэри аһаардара Сырдаах кыһыттар, "Дуймаада" ооньноочулары ыһылылар. Үчүтэй ооньнууу кэрдөрбүт СахаАА бэлэрооннорин үбүлөйдөх сыһыан итиитик ээрдэлибит! Сыһылаах биригэтти турурбүт Алексей үлөтөннөтүгэр, кыһылылаахтарга кубок олоһобут спорт бэлэрооннорин, мөхсөтэ бөлөмөсөи СахаАА салалтанылар, Сергей Ильянов, кураксэни кэрэһүүтүн үйүннөр үлөтөннөк убайылытар баһылай Баһылыккытэ махталытын биһирэбит", — дьэ.

Алексей Собакин дьэ кэрэстэртэ, "Билиги күндү аһабыт Алексей Алексеевич үлөтөннөтүгэр кыһы аһыан ыһылылаах турнига өйөбүл-тирэх буолбуттарылар махталыт. Бииргэ үлөтөннөт, кураксэниг үлөтөннөтүгэр уотна кураксэнигүтүн олус аһыан, дуоһууан тардыһытара билигини үлөтэр. Эһикэ чөлөк доруобууһу, дьолу-соругу баһарабыт", — дьон үгө сааһа-рыттирэллэр.

Герасим ШАТОНОВ, Алексей Собакинны биир хамандаа ооньнообут үлөтөннөтэ.

Споры

Спорт

СНАЙПЕР Г.К. ФЕДОРОВ ЧИЭНГЭР ЫТЫЫГА КҮРЭХ

Муус устар 10 күнүгэр Болгоно нэһилиэгэр аатырбыт снайпер, кыргыһыы хонуутугар 116 фашисты кыдыйбыт, нээн „Кыһыл Сулус“ уорданынан, элбэх мэтэхлэринэн паараадыламмыт Георгий Константинович Федоров төрөбүтэ 100 сыла тулаутугар анааллах буудуулан ыһыһа өрөспүүбүлүстэтэни күрэх ыһыһына.

И.М. Гурьев, П.Н. Полиakov

Г.К. Федоров 1916 сэл, бам ийин 8 хүнүгэр Болгоно нийслэлтэни Кындальтан бигэстэ юрнээ аржаалы-согуруу сылар Күргүлхүн дүн алааска төрөөбүтэ. Болгоножо Арылаах оскунатыгар 4 калааһа, онгон кытас бодьохтоох төс дүрүлгөнэй баан кредиттэй инспектордарын курсун бүтэрбитэ. Госбаштан үлэни сырыптааһа, 1941 сыл бөлөгүн ийилгэр бобоско югон фронтка алтамыла. Үс ий үрөгүн бараң, 1942 сыл сүлүһү сааһагыр Новгород уобалаһагыр тийбон Старай Руссаны босхолоһун хабыр халсаһылыларыгар кыттыбыта. Олайхорхой хамсаһын садалааммытар, ий шаарыах үрөһө сылдыбыта. 1942 сыл муус устарга өсгөөх ручной пулеметун расчегун устубутун, 24 фашиһы кыдыйбытын иһин „Хорсунун иһин“ мэтэлэһин нагараадалааммыта. 1943 сыл сүлүһү ийилгэр „Кыһыл Сулус“ уорданынан нагараадалааммыта. Ити юмиз кини түс очегулар 116 фашиһы өлөрбүтүн туһунан суруллубута. 1943 сыллааска сэлвиниһэ Днэпр өрүһү туорааһынга хорсундук сэрниһэспитин иһин иһөх „Кыһыл Сулус“ уорданынан нагараадалааммыта. Охсуһу хонуутулар түрүтэ бааһырбыта. Ийэ дойдутулар юһин чыһэһэһтик толорон, сэрни бүтүөр дүрүн усту-ууну оротунан ааһан, дойдутулар эргилтибитэ.

Күрәктәтнinin үөрүүдәхтик аһыма
улус бәһиятын ээномисада уонна инве-
стиция бопуутустарын сөлбүзүнчм ИК

Матвеев, гэгнэлдэг байхлыга Н.Н. Поков, Москвагийн ынхрылган катэ сүлдчэр П.Н. Полянов, „Модул“ спортивнай квин дигжэ-
тэрин солбуяагчы Г.М. Мохначескай,
куржэгийн кылабынай сулуяата,
ерсүүбүдүгэ буудцанан ыгтыга спортив-
най федерацийтын салайагчы И.М. Гурьев,
снэйлэр биегэ тэрэбүг бырашын угаа
И.К. Федоров эгэргэ тэлэтгилэр.

Күрэхэлэнийг Амма, Тагта, Төмгө, о. д. а. улуустантан кэлэн кыгыныны ыгылар. Олсорого кыргыттар, улааттар, дыакталар, эр джон, ботэрээн дыакталар, эр джон күрэхтэспитэр. Мунугуур кыайылытаагы бынаарлар ыгыга сааһыттан туугууга суук ыгылар. Ыгыны эрдэ таһаарсыныбыг бэлэһини таага олсугуан ыгылынына.

„Борзэн ПП“ (абсолютнай) ылыыга Егор Баранов бастаата — Тыл хаһайыстыбатын министристиботин мөһнөраңһаада управлениетын салайаачыта, биринһэ Болото ноһийлгоһи куратора А.А. Гуляев „Штурм“ эрбинэ. Иовис Тихон Федоров (Кытаанах) —электрической устуруус (Ураганы суоллара“ тэригэ). Уһус Гаврил Сидоров (Майя) — „Сага“ кулуус.

„Белка РС“ (абсолютный) ыпылга Илья Толстоухов (Мугудай) бастан, Г.К. Федоров аймаккара туруорбуг убалаларынан бярмийизэннэ. Июкис Гаврил Сидоров (Майя)—палаца (нэһилиэк дьаһалтата), үһүс Светлана Мезенкина (Дюкуускай)—электродель (нэһилиэк дьаһалтата).

«Юрופатла ПТ» (абсолютный) ылыга Афанасий Капрынов (Болтоно) бастаан, саз биримийини ыла. Иккис Александр Оконешников (Чурашчы) — «Штиль» электричесоый эрбин (нелинок дьаахтата). Yhyc Ян Максимов (Болтоно) — электричесоый устурус (нелинж дьаахтата).

„Белка РС“ эр дыонто Гаврил Сидоров (Майя) бастаата – өрсөтүүбүлүктөзү „Ата күрөбү“ 2003 с. кызыл-ылаңа Александр Ефремов (Болтоно) туурсубут үрүлүр матароос. Июзе Тарас Макаров (Сылаң) – бел-литтэк бүлчүт, САССР 1945 сыла бастыг бүлчүта Н.Д. Местников (Болтоно) аяланы харчылан бирифи аймакхара туурсудулар. Үнүс мистэни ыбыт Гаврил Огонеровка (Тапта, Кылы) бигилитэк бүлчүт М.Н. Местников (Болтоно) аяланы бириис – роюлак, аймакхара туурсудулар.

„Белка ПС“ даяхталар Ноябрин Дычновская бастага. Биринчи - 2006 с. „Аз курабун“ призера, „Орто дойду“ курак 2007 с. кыайлыгына В.В. Седанин (Болтон) туурбут электрикчеси хоббодо. Иван Мариинин Васильева (Дыкуускай) – улус

хас да төгүлтөх чемпионын
булчута В.Н. Герасимов
(Волгоно) аатынан
биринк—тюрмөс. Үнүс
Сардаана Новгородова
(Чурагчы) – үтө
белгээни А.И. Лебелова
(Волгоно) аатынан
биринк – айылкада
айыыр набор, уола Г.Г.
Лебелов турорда.

“Белга ПС” болзроон
эр дьонго Семен
Аммосов бастага. “АБ
к у р э б э”
өрөспүүбүлүктэтээби
курск кыйылылаага
(Болсого) харчылан бир
Новгородов (Чурагч
кыттылылаага Р.М. Лиг
биринс, оёолоро ту
моһөөгүк. Үнүс Павел
- үтэ болзроонин А. И. Л
Лебедев (Хатылы) ту
быйһыар салымчыга.

„Белка РС“ бөтсрэн дыахалларга Екатерина Сунсалырова (Таагта, Кыйы) бастаан, С. И. Яковлев бирийнхэр ытылга турнир кыйылылааза Б. М. Попов (Боттоно) харчынан бирийнхэн нагараадаланна. Июнь Прасковья Данилова (Чураган) – оройуон эбэх тогултоок чемпион-булчута В. Л. Седалицев 1 (Боттоно) аатынан бирик – орооро турурбут булчут аһыыр ютөлөгө. Үнүс мистэни ылбыт Ульяна Слепцова (Боттоно) өрөспүүбүлүкэтэви „Аду күрөзэ“ 2010 с. призера А. И. Андросов (Боттоно) турурбут газовой плитката.

„Белка РС“ уюлгтар ыгмыларыгар Айысхан Катаков (Мутудай) бастаан, Кыңдал олохтоокторун харчыан биригитин тутта. Иккис Уйусхан Захаров (Кылааных) — сэрин ыгмынынан А.Д. Карпузов (Болсого) ололору туруорбот биригит.

„Белка РС“ кыргыздарга Светлана Леоненная (Дюкуускай) бастаган, муну менен уюштурган А.И. Лобсеева атынан биринчи кыргыздар А.Г. Слепцова, С.Г. Егорова туттардылар. Иккинчиси Алина Верховцева (Мугудай) – Н.Д. Субуруускай атынан олохтоох орто окуула газовой планта уюмга суурган биринчи. Үчүнчү Алина Омониевна (Чурапчы, окуула-интернат) – Н.Д. Субуруускай атынан окуула прохазка бөлүмү.

„Самый эгер кытаанчы“ биринс Вова Дычаксайга (Чурагы), „Ыраак сиртэн кэлбэт кытаанчы“ анат бириниң Павел Поляковка (Москва) туттарылына.

Бу күрэхтэһин туһунан кылаабынай судуйа И.М. Гурьевтан бэйэтэ билиһиннэрэн турар, сыаналыырлар көрдөстүм. „Мин төрдүм Боллоно. Адам бу дойдуга Ураһааһыттан сэрингэ барбыта. Бу көлхуостан сэрингэ ынгырыллыбыттарга аналлаах павментынныкка юни аатын юлдорбиттэригэр махсанабын. Бойом оскуолантэрингээкэ үөрэммитим. Эдэрбиттэн байыаннай буолар бадалаах этим. Багабын толорон бастаан, байыаннай ученищеса, ойтон М. В. Фрунзе аатынан Москвагабы байыаннай академияга үөрэммитим. Пограничнай сэрингэргэ Забайкальска, Казахстанга, Киргизияга, Афганистанга, Таджикистанга, Хотугу Кавказга, Мурманскайга сулуусалаабытым. Застаа начальнигынан, дивизия хамандырынан, уокурук юмандусайынан сойбуулааччынан сылдьыбытым. Бойбуой дыйыһларга, сэрингэ кытпыбытым. Билигин өрөспүүбүлүс буудуулан ытыга спортнай федерациятын салайабын. Россия ытыга сойууһун чилиэбин. Өрөспүүбүлүсүс сыла 20-тэн тахса улахан таһымнаах күрэхтэһингэри ылабыт. Эниги улуускутулар бу бастакыбытын тэрийдүбүт. Москвадан ыалдыгытын кэстэ сылдьар Павел Николаевич Поляков кэлэстэ. Федерация кубогун иһин күрэхтэһингэ сырытта. Россия ытыга сойууһун чилиэ, ытыга аналлаах мишенигэри онотторор. Күрэхтэһин юмүгэр үчүгэйдик ылар оворору көрөн, ювинтэ ылааччыбыт. Эвиэлиттэн Чураччыга сэрин кытпылаахтарынан—Г.Д. Протодаюнов, С.Д. Флегонтов, Г.К. Федоров, Е.Д. Догордунов, Р.Х. Кривошапкин ода. аартарыгар күрэхтэһини тэрийиэхпит. Бүгүнтү күрэхтэһин тэээһинэ үчүгэй. Улуу, юһиллээк салалталарыгар махсанабыт“.

Алексей СЛЕПОВ

Кэрэ эйгэтигэр

“САНА СУҮРЭЭН” УУС-УРАН САМОДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ФЕСТИВАЛА

ЫТЫК БАХСЫ СИРИГЭР

Муус устар 8 күндөр Ытык Бахсы сиритэр айынаабыт. Бахсылар оҕуоларын таһыттар быһырын саха балаһа тулгуттар. Балаһаан таһыттар нэһилэж баһылыга И.Ф.Барашов, саха тылын уонна литературатын учуутала Ж.Ф.Барашова уонна учуутл С.В.Местников көрүстүлэр. Семен Васильевич аал уоту алаадытыах саламаттыынан аһааң, сахалыы сирит-туому телордо. Иннокентий Федорович уонна - А.А.Саввин аһыыны этнография музейин дириэктэрэ Юрий Семенович Токстухов музей сылын аһылыһытын бэлэтээн, аһааң дилгитини быһылар.

[illegible]

Бахсыяр кулдуулгара суех буолуу, кэнсэр спортивнай саалида буолла. Кэнсиргэ биир сааа сүүрээнигэн – төлөмөст буолла. Ыһаагына нүөмүрүтэри толорор артыыһа-тары тахсыахтарын иһинио сыана кэннигэр билсэн.

ийлгалаага, сөнгөн ханхук нүмэр кннзэрнн билгэрэн
ыгта. Ол эрээр, толороччуларан наар бнлр болпурушу
ыйлыгта салгымтаах буолла. Түмүк кннзэргэ эсэрэ
үлсүүтэ, Варлара Прибыльк толоруутар дэгэрэн ырыа
кннлдэр. М.Пестриков тылларыгар, В.Хон музыкалыгар
"Бахча пинни" баһылык Инокентий Федорович
бойлгонн таһаран, көрөөччүлэри, дуулуур субэни
сүргэтерэн көтөхтө.

Бялдынмсах Басхы донугар-сэргэтнэр махталбы-
тын нэрлэбт.

ЫРЫА КУТЛААХ ЧЫАШЛАРА

Салты Чынгара нөһилгэр айланан келибит. Нөһилгэ баһылыга Нургуң Петровиң Попов ылдыытары үөр-көтө хонуратын таһыгар көрүтэ. Музей экспонаттарын хонуроҕа туруорбуттар. Библиогекарь Ектерина Попова нөһилгэ историйын хоморйдук келсэн, дуулуур субо сэнэритин ытла. Салты оскулаҕа бардыбыт. Оскула дириэктэрэ В.И.Федорова оскулатын юритэн көрдөрдө, үлөн-хаманы билиһиннэрдэ. Варвара Ивановна оскула иһигэр музей хос аһан, орус эбэк матырыйалы мустуттар, экспо-

нагарты турдурбултар. Оскула истонэттигэр хайа багдарар
нэһилээк, оҕоҕо тийимтигэ сына, нэһилээк эрэ иһинэн
буолбаада, бүтүн улуус, өрөстүүбүтүкэ биллиитээк дьонутар
аналлаах олус тупсагайдык онгоһуллубут стандартэ
кирибит эрэ киһи буолумпотун тардаллар. Ханьык багдарар
нэһилээкэ тийдээк, нэһилээк баһылыктара, тэриттэ сай-
ыаһыллара кыттыһыны ылар буоллахтарына, ол нэһилээк
түмүүтүбүз, сомоҕолоһон биһиргэ үлэстэһиннэрэ тута киһи
харабар быраһылылар.

Бийыл Чыапгара нөһилигэ фестивалыга улахан болжолто уураң, кыһаллаң, түмөсө, сана суурээни килтирэн, нөһилик ыччатын түмөн үлөсөөбнитэр. Бары нүмөрлөрү чочулган орус үрдүк баалы ылан, көснөр үрдүк таһымна ыһыттылына. Саха Өрөспүүбүлүстүн култууратын үгүтүк үлөһүтэ, Саха Өрөспүүбүлүстүн култууратын туйгуна, Чыапгарадагы эр дьон норуодунай хорун салайааччы Екатерина Марковна Лыткина салайааччылаах икки хор, эбэрдэ үнүүтэ, Сардаана Харитонова, Семен Прокопьев тоһорбут дуэттара, оһукай эгээччилэр Ольга Баилева, Тамара Лыткина түмүк көснөргэ ыгырылыһыһылар. Чыапгарадан хормейстер Сардаана Харитонова сана талаан быһыһынан сыаналана.

Салгытын 5-с стр. көр.

Саха нуруодунай суруйааччыта Н.Е. Мординов-Амма Аччыгыйа төрөөбүтэ 110 сылыгар

Бийин саха талыых бары таптылар, сүгүрүйөр Улуу сурыйаҕына Николай Егорович Мординов – Амма Аччыгыһа тохтунуу 6 күнүгэр торообутэ ИО сыһын тохтоо.

[illegible]

Кийингизбизэр тондоххо, Күүнүк Уурастыырып "Эпигнах арих", Сурун Омкелхон "Чүөнээскэ" дигэн бэртээхэй айымньыларын тэнэ, кыра калмактартан аадыр, тапталлаах суруйааччылар Амма Аччыкыяа "Сур сооксого" дигэн айымньыларарыттах дождоруулар Бүүрөн ошонноор уонга Чапта уота Маастаа оһус дохсундук адаарыастыктарын туһунан көрдүкхэ көпсөтүннэ алба-аһа, ута-таһа күлбүтүм. Оһу эрдэхиниттэн туск эрб соһуну, көрүннү аахтаспын чутас дождорубун кылта үлөкөстөр үлөтүннэ, ингэрэнгизтэм оһоһорутар дождооннооктук ааһан, түмүк-түмүк сирдөрүз оһус оһуунаахтык чаадыр күлүбүтүгизиттэн аһына үөрбүтүм. Оһон сыһыа уһаһан истэһим айыа, кэни айым-ньыларын биһилөөкстөрүтэн ирлээн турун, уларсаан умсуғуһа аадыр буһулбүтүм. "Дождоттор" дигэн нууччу уонна саха оһолоро дождордууларын туһунан умсуғутуулаах

[illegible][illegible]

Оноң мин бу ысыялар бэйбөр сөйрөн сылыбыт сылыкаһынарбын сэрэх аһаңыларбын үлөстөгүн сактаһым. Саха сиргэр регрессия мыйаһын доһуна 1928—1932 сс. тыйыһыт тый билимдэ доктор, профессор Н.Н. Тобурускаһ бэйбэртэр. Онон С.С.

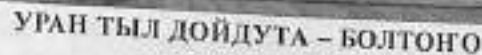
[illegible]

апшактамын, ол күн туста сырытым.
Нануо кунулар эбистен тахсаң, ийилер
кута барым. Кийим, кийибиттен ийи,
санаран куералдыт: — Нохчо, Нухулай,
кутума эр, бириг барыа! Кылырма,
дофур, сонньсон эгитим. Аагтах араа,
булустуон! Туруйа кылы курулук
лонкуштан, ды, куотас да куотас!
Күбүтүн, утары сүүрөн кийим, сийгити
түсүм... Сьед кулгериэр, кийи эгититен,
иэсийбиги харьыскага түсүбүт. Ды, бу
да локуйтан кесторуну, Алма Анчелья
ол айдааннах дакылапты, үрдүк
аһууларын үүргүнэ сук, тус бийтэ
суруйбута бугулар, Багданыскай
«сууларынах» кестимтар суруйбута
курдук, «аһу кэлийбит» бугулар,
Ойууускай кийини итинник ыкары
чутуш, оссо тус бийтин кэрибүүтүн,
иэсийбиги харьыскага түсүбүт суга
бийтэ бугуло дии! Николай Егорович
Ойууускайга кырылар дьери аһу
сугуруор кэристинер кийитэ этэ. 1973
сыллааха Ойууускайга сылашын туфун
түмүк сааһын маньык эгиттэ: «Кырыар
— кырыс муну» дьитер. Ол эрээр, урут
торобут уонна суруйааччы бугулот
дофур, «үс саха торуо» бүтүннү ийи
тутар күндү кийини Платон Алексеевич
Ойууускайы кыпта билсиптим, уруу
Горькай кийини кыпта бириг кэрсүбүтүм
дүтэлиит, муну ол «кырыс муну» үд-
даннык кырыта сааһыбын.

[illegible]

И. ПИНИН,
Чурагч улуун уонна Хадаар
ноһилэһин Бочуоттаах аһхтоһо.

ХАЛЫН ХАДААРДАР СОҢУТТУЛАР

Болтонголор Саха Өрөспүүбүлүтүн туйгуна, педагогическай үлө бэтэрэнэ Дария Гаврильевна Жиркова сапайылыгын фолклор бары көрүгүн (ордук чабырбаар) улаханнык баһылаабыт дьонноох төһөлүк буолар. Бу да сырылга 4-с көтүгүн чабырбаахыттар, оҕолор коллективтара үрдүк баалы ылыһалар. Улахан дьон дэгэрэн ырыаны ансамблынан араас инструментта оонноһуунара бийирэниэ итэниэ дьуулдур субэ быһаарыгынан, түмүк кэснэргэ кирийдилэр. Оһусхайы Чурапчылыа магылынан таһаарбыттары көрөсөнө, Оһусхайы ураты куластаах оһусхайдыт М.И.Монастырева таһаарда. Оһуока төһөлүк баһылыта Н.Н.Попов каттыбыта атын төһөлүктөргө холобур быһылынан сыаналанна. Оһуока дириэктэригэр З.Е.Егорова уонна оһуока суолтартар бэйитини массыннан хамчыт быттарыгар мөстөнүбүт.

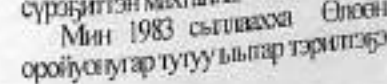
Кинизба соңынобут «Харса сукс хатыллылар» минин театр артыластар «Сырылаах кыргыттар» сценкада, берю соңыноон үрлук бодлы ылыллар.

Халдварга байхгүй элбэгнийг охин толорсончу С. Н. Петрова тула дон-сүрэгт мустай, бэйтэ нүмэр айны кыттай, үшнелээнь эрө көтөбулдэн, түмсэн фестиваларын биатигилз бастыл сынада түмүктэттир.

Евгения МАКАРОВА, дуудлуур сүб чилигч.

ДОБ ОРУМ ТУ ЁУНАН КЭПСИИБИН

Африкн бичигн ивээн үс
согоосолуут икэн уяхаммыг –
уолштар, кэрээрбэг – кэрэгштар.
Савстарын арга-баримал, кэрэг-
тэрбэг ивээн – Чувалчн
нэйилгээр. Бүгд, бу да чөлөөлөр
бичигн сыйнаамалыгтар олук
бололту болууларын сол.

Алы оройон канинээр оройон
Алы нигэр бусалд, үүгэс дэгий
а эгнээр. Того да сүлхү
агаллар, кэргэнигөө улахан
дүжээк үгээ сэрэгтэллэр, тюр-
пээр ын-ыраас, дэд, хамбын,
дэд, дэд тэлэгтээ барыа хоп
дүжбүслэр. Он-ханааын-ыраас
уунуулах, ченгисэ мин
барын кордээр. Билэн түрү,
онд Африка нигээ Елена
дүлсөөн камета, сүбтэ элбик
уо эрээр, итгин барытын
дүжүк дүлээс, сүрх-бүс, ой-
да, ханаанын наад. Онгук

Аросы – соргуулар кайы. Улуу-
камнаса үстүк хайуан, элек
чирок-бонуса тиксиз.
Орослугулуктэри норуот
карагыстыбын үлүстүк үлүстү
улабула. Алын дөңдүрүлүш,
иремийэ үлүм, үс хайыт.
Юсу уларыый салгылар, иде-
омия, дойду тутул уларылар
сөмнөргүр дьылга хаан ыйада
каанын Улакан үтүө кайына кыта
бирок алыһынырбыла. Бу бирок

Бийиги дүе кэргэн аялтан
юлбор, санаабын барыта
санаганын, бугарбын барыта
урлун! — дон баа санаабы
басын тиребин.

И.И. ПОПОВ, ТУМЕНСКИЙ

